PODROČJA DELA IN NALOGE ROKODELSKIH CENTROV

Rokodelski centri so po svojih pravno-formalnih oblikah zelo raznoliko organizirani, vsebinsko pa sledijo enakim smernicam in področjem delovanja.

V dokumentu navajamo definicije, podane v okviru Zakona o ohranjanju in razvoju rokodelstva, ter opredeljene naloge, ki jih rokodelski centri opravljajo preko svojih rednih in projektnih aktivnosti. Z njimi skrbijo za celostno obravnavo za ohranjanje in razvoj rokodelstva v lokalnih / regionalnih okoljih.

Po Zakonu o ohranjanju in razvoju rokodelstva (ZORR) je »rokodelski center pravna oseba s sedežem na območju Republike Slovenije, ki deluje na področju rokodelstva najmanj pet let samostojno in tako, da združuje posamezne rokodelce ali rokodelske organizacije ter izpolnjuje naslednje pogoje:

- razpolaga s prostori za izvajanje dejavnosti,
- ima najmanj dva zaposlena,
- sodeluje z najmanj petimi rokodelci, ki imajo vsak po najmanj en certificiran rokodelski izdelek ali imajo naziv priznani rokodelec,
- omogoča vključenost vsakemu rokodelcu ali rokodelski organizaciji, ki za to izkaže interes,
- je v obdobju treh let pred sklenitvijo pogodbe iz drugega odstavka 15. člena zakona samostojno ali v sodelovanju z drugimi subjekti izvedel vsaj tri projekte na področju rokodelstva v posameznem letu,
- ima sprejet dvoletni program dela, v katerem so podrobno opredeljene tiste naloge iz prvega odstavka 15. člena tega zakona, ki jih namerava izvajati v tekočem programskem obdobju.

Rokodelske centre izbere na javnem pozivu Ministrstvo za gospodarstvo, delo in šport. Informacije o objavi javnega poziva bodo dostopne na spletni strani ministrstva.

Naloge rokodelskih centrov, ki so usmerjene v uresničevanje namena ohranjanja in razvoja rokodelstva v skladu z ZORR, so:

- povezovanje rokodelcev na regionalni in lokalni ravni,
- sodelovanje z lokalnimi skupnostmi,
- spremljanje in obravnavanje problematike rokodelstva, oblikovanje stališč in predlogov, s katerimi se podpira in uresničuje ohranjanje in razvoj rokodelstva,
- izvajanje programskih in projektnih dejavnosti rokodelskih centrov in skrb za njihov razvoj,
- organiziranje podpornih storitev za rokodelce,
- organiziranje in sodelovanje na razstavah, predstavitvah, sejmih, turističnih, kulturnih, promocijskih in drugih prireditvah, programih in projektih na regionalni in lokalni ravni,
- sodelovanje v mednarodnih projektih s področja rokodelstva,
- pomoč in svetovanje rokodelcem pri podjetniškem organiziranju,
- spodbujanje medgeneracijskega povezovanja, vseživljenjskega učenja, ustvarjalnosti in razvoja rokodelskih panog,
- evidentiranje in dokumentiranje zadev s področja rokodelstva,

- spodbujanje prenosa rokodelskih znanj, sodelovanje z vzgojno-izobraževalnimi zavodi ter drugimi izvajalci izobraževanj in usposabljanj,
- predlaganje svojega predstavnika konzorciju rokodelskih centrov za člana komisije iz 6. člena tega zakona,
- povezovanje in sodelovanje z nosilci podpornega okolja iz drugega odstavka 13. člena tega zakona,
- izvajanje ukrepov v skladu s programom za ohranjanje in razvoj rokodelstva iz drugega odstavka 18. člena tega zakona.

Naloge in področja dela rokodelskih centrov temeljijo na 15. členu Zakona o ohranjanju in razvoju rokodelstva ter na pogodbah o financiranju izvajanja nalog rokodelskega centra, ki jih posamezni rokodelski centri sklepajo z Ministrstvom za gospodarstvo, delo in šport.

Obseg, intenzivnost in vsebina posameznih nalog so odvisni od programa dela, dogovorjenega v pogodbi, ter od razpoložljivih kadrovskih in finančnih virov posameznega rokodelskega centra. Izvajanje nalog rokodelskih centrov se spremlja s kazalniki in dokazili, skladno s pogodbo o financiranju izvajanja nalog rokodelskega centra, sklenjeno z MGDŠ.

Celostno delovanje rokodelskih centrov za ohranjanje in razvoj rokodelstva obsega: povezovanje rokodelcev in rokodelk v lokalnem / regionalnem okolju, dokumentiranje rokodelskih panog in nosilcev, skrb za prenos rokodelskih znanj in spretnosti, razstavno dejavnost, promocijske aktivnosti, razvojno in projektno delo in druge relevantne naloge, vezane na specifiko dela in rokodelskih panog, ki jih RC pokriva.

<u>Povezovanje rokodelcev in rokodelk v lokalnem / regionalnem okolju</u>:

- Redno delo s skupino povezanih rokodelcev in rokodelk (načini povezovanja se po RC lahko razlikujejo) – redno obveščanje o aktualnem dogajanju, priložnostih za sodelovanje in posredovanje obvestil,
- organizacija izobraževanj in usposabljanj glede na potrebe na terenu,
- podpora pri prijavi na različne razpise in projektne pozive,
- svetovanja s področja podjetništva, panožnega dela, povezovanja in razvoja,
- organizacija strokovnih srečanj in neformalnih druženj,
- podpora mladim, ki se usmerjajo v poklicno rokodelstvo,
- delo s poklicnimi rokodelci in skrb za širjenje mreže vključenih.

<u>Dokumentiranje rokodelskih panog in nosilcev:</u>

- Dokumentiranje se izvaja na terenu pri usposobljenih rokodelcih in rokodelkah (nosilci certifikata, naziva priznani rokodelec, nosilci mojstrskih nazivov, »stari mojstri in mojstrice« ...),
- pri dokumentiranju se uporablja etnografska metoda (udeležba in opazovanje z udeležbo, intervju, foto in video dokumentiranje),
- izdajanje strokovnih publikacij s področja rokodelstva (rokodelski priročniki, izobraževalna gradiva ...),
- če znotraj RC ni usposobljenega kadra za dokumentiranje, se lahko RC poveže s SEM, drugimi RC ali etnološko stroko,
- ob dokumentaciji je potrebno pridobiti vsa soglasja s strani nosilcev rokodelskih znanj in veščin za beleženje in morebitno kasnejšo objavo gradiv,

- cilj dokumentiranja je zbiranje in posredovanje rokodelskih znanj in veščin zainteresirani (strokovni) javnosti.

Skrb za prenos rokodelskih znanj in spretnosti:

- Skrb za kakovosten prenos znanj z usposobljenimi rokodelci in rokodelkami (nosilci certifikata, naziva priznani rokodelec, nosilci mojstrskih nazivov, »stari mojstri in mojstrice« ...),
- organizacija rokodelskih izobraževanj za odrasle (delavnice in tečaji),
- izvajanje pedagoških vsebin za otroke in mlade (sodelovanje z vrtci, osnovnimi in srednjimi šolami),
- povezovanje z višjimi in visokimi šolami (projektno delo, strokovno / panožno izobraževanje),
- sodelovanje pri izvajanju rokodelskih shem,
- izvajanje programov NPK,
- skrb za ustrezno plačilo mentorjem in mentoricam, ki izobraževanja izvajajo.

Razstavna dejavnost:

- Razstave ustvarjalnih opusov posameznih rokodelcev / rokodelk,
- skupinske razstave,
- tematske / raziskovalne razstave,
- skupinska razstava KRCS,
- sodelovanje z lokalnimi / pokrajinskimi državnimi muzeji in drugimi kulturnimi institucijami.

Promocijske aktivnosti:

- Neposredna promocija v RC,
- spletna / digitalna promocija (spletna stran, FB, IG ...),
- promocija preko KRCS,
- izdajanje promocijskih gradiv (tiskovine, video vsebine ...),
- sejemska dejavnost (organizacija in sodelovanje),
- trženje in prodaja rokodelskih izdelkov in programov.

Razvojno in projektno delo:

- Priprava in izvajanje projektov za ohranjanje in razvoj rokodelstva na območju, ki ga pokriva (občinski projekti, projekti MGDŠ / SRRS, LAS projekti, mednarodni projekti in drugo mednarodno delovanje).